

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 24.5.2006
KOM(2006) 253 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

Europos Bendrijos paramos saugumo sektoriaus reformai koncepcija

{SEC(2006) 658}

TURINYS

1.	Ižanga	3
2.	Pagrindimas ir bendras tikslas.....	4
3.	Saugumo sistema ir jos reforma.....	4
3.1.	Saugumo sektoriaus reformos poreikis	4
3.2.	Saugumo sistema ir jos reforma.....	5
4.	Europos bendrijos parama SSR.....	6
4.1.	Dalyvavimo sritys	6
4.2.	EB paramos SSR principai.....	7
4.3.	Ypatingas EB paramos SSR vaidmuo ir intensyvumas	8
5.	ES parama SSR ateityje	9
5.1.	EB pasiūlymai dėl bendros ES paramos SSR stiprinimo būdų.....	9
5.2.	Rekomendacija didinti EB indėlį į bendrą ES paramą SSR.....	10

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

Europos Bendrijos paramos saugumo sektoriaus reformai koncepcija

1. ĮŽANGA

Europos Sąjungos išorės veiksmai pabrėžia jos tapatumą kaip pasaulinio lygio dalyvės ir partnerės, skatinančios savo bendrąsias vertybes, būtent, pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, taiką, demokratiją, gerą valdymą, lyčių lygybę, teisinę valstybę, solidarumą bei teisingumą, taip pat saugumo sektoriaus reformos srityje¹. Dėdama pastangas sumažinti nesaugumą ir panaikinti skurdą, ES stengiasi išvengti smurtinių konfliktų, juos spręsti, kovoti su terorizmu ir valstybės nestabilumo problema ir taip padeda siekti tūkstantmečio plėtros tikslų, tvaraus vystymosi ir pasaulinio saugumo.

Šiandien tarptautinė bendruomenė ir ES vis dažniau pripažįsta, kad saugumo sektoriaus reforma (SSR), dar vadinama *saugumo sistemos reforma*, atspindinti daugiasektorių saugumo sistemos pobūdį ir prisidedanti prie tvaraus vystymosi, yra svarbi veiklos siekiant išvengti konfliktų, kurti taiką ir demokratiją, dalis. SSR tikslas – ir piliečių saugumą užtikrinančių įstaigų, ir už tų įstaigų valdymą ir priežiūrą atsakingų valstybės institucijų reforma. Todėl saugumo sistemos reforma siekiama ne tiek atskirų tarnybų (įskaitant karines tarnybas, policiją, teisingumo institucijas ir t. t.) veiksmingumo, kiek bendro saugumo sistemos, kaip viešojo sektoriaus valdymo reformos, politikos ir strategijos dalies, veikimo gerinimo. Kitaip tariant, SSR reikėtų laikyti visų piliečių saugumą stiprinančiu ir valdymo trūkumą mažinančiu visaapimančiu procesu. Tai turėtų užtikrinti, kad sektorius nebus atskirtas nuo bendro viešojo sektoriaus, o bus laikomas sudėtine ir proporcinga viešųjų išteklių paskirstymo ir šalies institucinės sistemos dalimi. Nors kai kurie SSR proceso aspektai gali būti trumpalaikiai, visas SSR procesas turi trukti ilgai ir remtis tvirta nacionaline nuosavybe.

SSR nėra nauja Europos Sąjungos dalyvavimo sritis. Ji daugelį metų buvo sudėtine ES integracijos, plėtros ir išorės pagalbos dalimi. Naudodama Bendrijos priemonės, ES rėmė reformos procesus šalyse partnerėse ir regionuose įvairiose pasaulio dalyse ir politikos srityse. Veikla apima šias sritis: vystymosi bendradarbiavimo ir plėtros politiką bei priemones, Stabilizavimo ir asociacijos procesą, Europos kaimynystės politiką, konfliktų prevenciją ir krizių valdymą, demokratiją ir žmogaus teises, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės išorės dimensiją.

Pastaraisiais metais ES skyrė papildomų pajėgumų SSR remti pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP), kaip nustatyta Europos saugumo strategijoje². Tokiu

¹ Kaip nurodoma pagrindiniuose politikos dokumentuose, pavyzdžiui, 2005 m. lapkričio 22 d.¹ Tarybos priimtoje Europos Sąjungos vystymosi politikos deklaracijoje, „Europos konsensuse dėl vystymosi“, paskelbtame 2006 m. vasario 24 d. *Oficialiajame leidinyje* Nr. C 46 ir 2003 m. gruodžio mėn. Europos Tarybos priimtoje Europos saugumo strategijoje (ESS).

² Ibid.

būdu misijos pagal Europos saugumo ir gynybos politiką (ESGP) ir Bendrijos veiksmai SSR srityje papildo vieni kitus, ypač krizę išgyvenančiose arba ją patyrusiose valstybėse. Kai kurios ES valstybės narės taip pat aktyviai remia saugumo sektoriaus reformą dvišaliu pagrindu. Todėl valstybės narės ir Komisija, siekdamos prisidėti prie veiksmingesnių ES išorės veiksmų SSR srityje, pabrėžė bendresnės ir darnesnės ES SSR koncepcijos poreikį trijuose ramsčiuose. Šio koncepcijos projektas – tai Europos Komisijos indėlis į aiškesnę ir labiau suderintą ES dalyvavimo saugumo sistemos reformoje politikos sistemą.

2. PAGRINDIMAS IR BENDRAS TIKSLAS

Projekte, atsižvelgiant į įvairiose šalyse teikiamą paramą, regionines aplinkybes, atitinkamas ES paramos SSR politikos sistemas ir SSR kaip svarbios Bendrijos paramos pagrindimą, nustatomi Bendrijos dalyvavimo SSR principai ir normos. Politikos sistema padės užtikrinti labiau suderintą ir strateginį požiūrį į Bendrijos pagal įvairias politikos priemones vykdomą veiklą ir pripažinti SSR daugiadiscipliniu klausimu, apimančiu įvairias EB išorės pagalbos sritis. Koncepcija siekiama apibrėžti Bendrijos vaidmenį platesniame ES išorės veiksmų SSR atžvilgiu kontekste siekiant užtikrinti, kad EB veiksmai ir ES kaip BUSP (ESGP) dalis bei valstybių narių dvišališkai vykdomi veiksmai papildytų vieni kitus. Siekiama, kad ši koncepcija ir Jungtinei Karalystei pirmininkaujant ES³ sutarta ES ESGP paramos saugumo sektoriaus reformai (SSR) koncepcija papildytų viena kitą ir būtų įtrauktos į bendrą ES SSR koncepcijos sistemą.

3. SAUGUMO SISTEMA IR JOS REFORMA

3.1. Saugumo sektoriaus reformos poreikis

EB požiūriu, saugumas neapsiriboja šalies teritoriniu ar konkrečios politinės santvarkos saugumu, bet apima šalies bei jos gyventojų išorės ir vidaus saugumą. Todėl ji daugiausia dėmesio skiria žmonių saugumui (poreikių patenkinimui, baimės nebuvimui, laisvei imtis veiksmų savo nuožiūra)⁴, iškeldama valstybės saugumą kaip pagrindinį tikslą ir taip papildydama piliečių saugumą. Piliečiai turėtų tikėtis, kad valstybė gali palaikyti taiką, užtikrinti valstybės strateginius saugumo interesus, o taip pat apsaugoti jų gyvybes, turtą, politines, ekonomines ir socialines teises. Valstybė turi sugebėti apsaugoti piliečius nuo nesaugumo grėsmės, o taip pat nuo smurtinių konfliktų ir terorizmo, tuo pat metu nuo tokių pavojų grėsmės apsaugodama teises ir institucijas. Koncepcijos projektas akcentuoja aspektus, skirtus taikai išsaugoti, gyvybei ir sveikatos apsaugai bei teisės įtvirtinimui užtikrinti, atitinkamoms vykdančiosioms įstaigoms teisingumo sistemos ir demokratinių institucijų pagalba prižiūrėti.

Per didelė ir menkai apmokama reguliari kariuomenė, nereguliari kariuomenė, neteisėtai veikiančios apsaugos firmos, teismų nepriklausomybės, įgaliojimų ir išteklių trūkumas, teisinės kompetencijos, parlamentų galimybių, o kartais ir

³ Tarybos išvados, Bendrųjų reikalų ir išorės santykių taryba, 2005 m. lapkričio 21–22 d.

⁴ *Nūdienos žmonių saugumas*, galutinė Komisijos ataskaita dėl žmonių saugumo (2003 m.) ir Komisijos komunikatas dėl valdymo ir vystymosi, COM(2003) 615 galutinis.

politinės valios trūkumas saugumo tarnybų atskaitomybei užtikrinti, žmogaus teises pažeidinėjanti policija ir gynybos pajėgos, valstybės nebaudžiamumo tradicija, nesugebėjimas apsaugoti gyventojus nuo teroro aktų – tai tvaraus vystymosi bendrai siekti trukdančios problemos, su kuriomis susiduria ES šalys partnerės. Valstybės pareigūnai dažniausiai pažeidžia piliečių teises valstybėse, kuriose nėra veiksmingai pilietinei visuomenei palankių sąlygų, ir dėl to demokratija jose silpna arba jos apskritai nesama. Šios problemos daro poveikį regionų stabilumui ir visai tarptautinei bendruomenei. Kariuomenė – viena iš priemonių gyventojams apsaugoti. Policija, žandarmerija, teismai ir kalėjimų sistema, palaikydami teisėtvarą valstybėje, taip pat suteikia saugumą. Demokratinės priežiūros įstaigos (parlamentai, ombudsmenai ir kt.) ir teismų sistema, apsaugodamos nuo piktnaudžiavimo valdžia ir užtikrindamos politikos įgyvendinimą pagal suteiktus įgaliojimus, taip pat didina saugumą. Pilietinės visuomenės institucijos (pilietinės priežiūros tarybos, viešųjų skundų komisijos) taip pat gali vykdyti priežiūrą, o neoficialiai – NVO lobizmo, tiriamosios žiniasklaidos ir kt. pagalba.

3.2. Saugumo sistema ir jos reforma

Remiantis Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) ir Pagalbos vystymuisi komiteto (PVK) apibrėžtimi⁵, **saugumo sistemą** galima apibūdinti kaip valstybės ir jos gyventojų saugumą įgaliotų užtikrinti valstybės institucijų ir kitų įstaigų visumą.

Pagrindiniai saugumo sistemos dalyviai, įskaitant teisėsaugos institucijas: ginkluotosios pajėgos; policija; žandarmerija; sukarintos pajėgos; prezidento sargyba; žvalgybos tarnybos; pakrančių apsaugos tarnybos; pasienio apsaugos tarnybos; muitinės; rezerviniai arba vietiniai saugumo padaliniai.

Saugumo valdymo ir priežiūros įstaigos: parlamentas (įstatymų leidžiamoji valdžia); vyriausybė (įstatymų vykdomoji valdžia, įskaitant gynybos, vidaus reikalų ir užsienio reikalų ministerijas); nacionalinio saugumo patariamąsias institucijas; paprotinės ir tradicinės institucijos; finansų valdymo institucijos ir pilietinė visuomenė, įskaitant žiniasklaidą, akademinę bendruomenę ir NVO.

Teisingumo institucijos: teisingumo ministerijos; kalėjimai; nusikaltimų tyrimo tarnybos ir prokuratūros; teisminė valdžia (teismai ir specializuoti teismai), teisingumo įgyvendinimo tarnybos (antstoliai ir teismo salės prižiūrėtojai), kitos paprotinės ir tradicinės teisingumo sistemos; žmogaus teisių komisijos ir ombudsmenai ir kt.

Neoficialios saugumo pajėgos: išlaisvinimo armijos; partizanų armijos; privatūs asmens sargybinių padaliniai; privačios saugos bendrovės ir kt.

Saugumo sistemos reforma reiškia saugumo sistemos, kuri apima visus šiuos dalyvius, bendrai valdančius ir taikančius sistemą pagal demokratines normas ir tvirtus gero valdymo principus, jų vaidmenis, išipareigojimus ir veiklą, pertvarkymą ir galimybę prisidėti prie gero saugumo sistemos veikimo. EB siekia konkrečiai

⁵ *Saugumo sistemos reforma, valdymas, politika ir praktika*, PVK gairės ir nuorodų serija (Paryžius: EBPO, 2004 m.).

prisidėti prie gero valdymo, demokratijos, teisinės valstybės principo ir žmogaus teisių apsaugos stiprinimo ir veiksmingo viešųjų išteklių naudojimo. Šiuo atžvilgiu pilietinė kontrolė ir parlamentinė priežiūra yra pagrindiniai SSR aspektai.

4. EUROPOS BENDRIJOS PARAMA SSR

4.1. Dalyvavimo sritys

Europos Bendrija (EB) teikia SSR skirtą pagalbą per geografines ir temines programas daugiau nei septyniasdešimtyje valstybių⁶. Parama SSR skiriama Rytų Europai, Pietų ir Šiaurės Kaukazu, Centrinei Azijai, Vakarų Balkanams, Afrikai, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno valstybėms, Viduržemio jūros pietinės pakrantės valstybėms, Vidurio Rytams, Lotynų Amerikai ir Azijai.

EB rėmė SSR pakankamai stabiliose valstybėse ir regionuose, valstybėse pereinamuoju laikotarpiu ir ilgalaikio demokratizavimo procese, o taip pat neseniai konfliktus patyrusiose valstybėse ir valstybėse ilgalaikio taikos kūrimo po konflikto ir atstatymo procese⁷. Parama skiriama teisėsaugos institucijų reformai, teisingumo institucijoms, saugumo sistemą valdančioms ir prižiūrinčioms valstybės institucijoms. Įgyvendinama nemažai priemonių pilietinei kontrolei ir apskritai viešojo sektoriaus demokratiniam valdymui stiprinti, o taip pat pagarbai žmogaus teisėms užtikrinti, kurios apima ir saugumo sektorių bei tokiu būdu prisideda prie saugumo sektoriaus reformos. Su šia veikla susijusi EB parama regioninių ir subregioninių organizacijų gebėjimų vykdant su saugumo sektoriumi susijusią veiklą stiprinimui ir reformos taikos ir saugumo srityje, darančios teigiamą įtaką nacionalinėms SSR pastangoms.

Daugelis politikos krypčių ir strategijų yra susijusios su parama šioje srityje. Nors paramos SSR principai turėtų būti vienodi visoms Bendrijos paramos SSR formoms, požiūriai ir įgyvendinimo metodai gali skirtis priklausomai nuo politikos sistemų ir valstybės aplinkybių⁸. Dalyvaudamos EBPO ir PVK veikloje, ES valstybės narės ir EB padėjo sukurti paramos SSR gaires *Saugumo sistemos reforma ir valdymas*⁹, kurios yra svarbus EB dalyvavimo šioje srityje normų, principų ir veiklos rekomendacijų pagrindas.

2005 m. kovo mėn. EBPO ir PVK aukšto lygio susitikime buvo nutarta sušvelninti oficialios pagalbos vystymuisi (OPV) atitikties reikalavimus saugumo srityje, o tai reiškia, kad didesnė su SSR susijusios veiklos dalis gali būti finansuojama bendradarbiavimo vystymui skirtomis lėšomis nei anksčiau. Šią veiklą sudaro visi

⁶ Žr. 2 priedą, EB paramos SSR sritys: regionų ir valstybių pavyzdžiai.

⁷ Ibid.

⁸ Žr. 1 priedą – EB politikos sistemos ir 3 priedą, susijusį su programų sudarymo ciklu.

⁹ *Saugumo sistemos reforma, valdymas, politika ir praktika*, PVK gairės ir nuorodų serija (2004 m.).

pilietiniai SSR aspektai, įskaitant SSR karinių sričių demokratinės ir pilietinės priežiūros veiklą, įskaitant finansinį ir administracinį gynybos klausimų sprendimą¹⁰.

EB teikia paramą, glaudžiai bendradarbiaudama su nacionaliniais, regioniniais ir tarptautiniais dalyviais, įskaitant JTO, Europos Tarybą ir ESBO, kad būtų užtikrinti darnūs ir nacionaliniai kaitos procesai. Nacionalinių suinteresuotųjų šalių politinis dialogas yra labai svarbus darniam reformos procesui užtikrinti. Todėl visada reikėtų užtikrinti nacionalinį bendro reformos proceso pobūdį skirtingų nacionalinių bei regioninių suinteresuotųjų šalių dalyvavimu. Politinis dialogas su trečiosiomis šalimis yra svarbi priemonė ES ir šalims partnerėms sutariant dėl bendrų tikslų ir veiklos prioritetų. Be to, EBPO ir PVK principų taikymas siekiant visapusiško tarptautinio Bendrijos ir valstybių narių dalyvavimo silpnose valstybėse¹¹ galėtų jose labiau sustiprinti veiksmingą paramos SSR sistemą.

4.2. EB paramos SSR principai¹²

Saugumo sistemos reformos procesai turėtų:

- būti nacionaliniai (regioniniai) reformos procesai, kuriais siekiama sustiprinti gerą valdymą, demokratines normas, teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms pagal tarptautiniu mastu sutartas normas¹³;
- įgyvendinti pagrindinius gerai veikiančios saugumo sistemos reikalavimus, įskaitant nacionalinės saugumo koncepcijos kūrimą, gerai apibrėžtas politikos kryptis ir gerą saugumo institucijų valdymą, o taip pat užtikrinti, kad bet koks profesionalių saugumo pajėgų kūrimas būtų grindžiamas jų atskaitomybe civilinėms institucijoms ir sugebėjimu įgyvendinti joms paskirtas veiklos užduotis;
- būti laikomi pagrindu sprendžiant įvairias saugumo problemas, su kuriomis susiduria valstybės ir jų gyventojai, grindžiami daugiasektoriu lyčių lygybės požiūriu ir tenkinti reformos poreikius skirtinguose pagrindiniuose sektoriuose. Rengiant ir įgyvendinant nacionalinę SSR, būtina atskirti skirtingų tarnybų ir institucijų užduotis, akcentuoti pilietinės visuomenės ir nevalstybinių valdymo struktūrų, pavyzdžiui, tradicinių teisingumo sistemų kai kuriose visuomenėse, vaidmenį;

¹⁰ Techninio bendradarbiavimo pagalba parlamentui, vyriausybės ministerijoms, teisėsaugos institucijoms ir teismams saugumo sistemai peržiūrėti ir pertvarkyti ir taip pagerinti demokratinį valdymą ir pilietinę kontrolę; techninio bendradarbiavimo pagalba vyriausybėms siekiant pagerinti pilietinę priežiūrą ir demokratinę saugumo sistemos išlaidų biudžeto, įskaitant karinių pajėgų biudžetų, sudarymo, valdymo, atskaitomybės ir audito, kaip viešųjų išlaidų valdymo programos dalies, kontrolę; pagalba pilietinei visuomenei siekiant sustiprinti jos galimybes ir gebėjimą tikrinti saugumo sistemą, kad ji būtų valdoma pagal demokratines atskaitomybės, skaidrumo ir gero valdymo normas ir principus. Tiesioginė parama karinėms ir neoficialioms saugumo pajėgoms nėra įtraukta.

¹¹ 2005 m. kovo 3 d. EBPO ir PVK vystymosi ministrų ir agentūrų vadovų aukšto lygio susitikime buvo nutarta, kad iki 2006 m. pabaigos vystymosi ir saugumo sričių suinteresuotosios šalys turėtų pradėti taikyti EBPO ir PVK Silpnų valstybių grupės parengtus principus dėl „gerų tarptautinių santykių su silpnomis valstybėmis“ devyniose silpnose valstybėse, o 2007 m. aukšto lygio susitikime bus svarstoma, ar principus patvirtinti.

¹² Jie grindžiami EBPO ir PVK gairėse išdėstytais principais: *Saugumo sistemos reforma, valdymas, politika ir praktika*, PVK gairės ir nuorodų serija (Paryžius: EBPO, 2004 m.).

¹³ Žr. 4 priedą.

- būti grindžiami tokiais pačiais atskaitomybės ir skaidrumo principais, kokie yra taikomi valstybiniame sektoriuje, ypač geresniu valdymu stiprinant pilietinę ir parlamentinę saugumo procesų priežiūrą;
- remtis žmogaus teisių, vystymosi ir saugumo problemas sprendžiančiu politiniu dialogu su kiekviena šalimi partnere ir būti įgyvendinami derinant su kitomis priemonėmis.

4.3. Ypatingas EB paramos SSR vaidmuo ir intensyvumas

EB siekia suteikti SSR pridėtinės vertės, naudodama šiuos veiksnius:

- Komisijos viršvalstybinis pobūdis ir patirtis skatinant demokratiją, pagarbą žmogaus teisėms ir šalies rekonstrukciją, net ir labai sudėtingose situacijose, įgalina ją vykdyti kitiems dalyviams, įskaitant dvišalius pagalbos teikėjus, neprieinamą veiklą.
- Pasaulinės EB galimybės leidžia Komisijai, jei būtina, veikti beveik visuose pasaulio regionuose ir reaguoti į įvairias situacijas.
- Ilgalaikė EB delegacijų veikla rodo, kad EB gali suteikti ilgalaikę paramą nacionaliniam dialogui dėl SSR ir įvairiems SSR proceso aspektams.
- Įsipareigojimą vystymosi politikos darnai, ypač didelę įtaką besivystančioms šalims darančių EB politikos krypčių atžvilgiu. Darnus požiūris į SSR, atspindintis glaudžias saugumo, vystymosi ir valdymo tarpusavio sąsajas, o taip pat demokratinius principus ir teisinę valstybę, žmogaus teises ir institucinių gebėjimų stiprinimą, yra labai svarbus sėkmingam reformos įgyvendinimui bei veiksmingam menkų finansinių išteklių naudojimui ne tik Bendrijos ir valstybių narių, bet ir šalių partnerių lygmeniu.
- Įvairias priemones: EB parama SSR yra reguliarios jos išorės pagalbos ir ES politinio dialogo dalis. Galimybė koordinuoti EB veiklą politinių ir finansinių priemonių pagalba yra esminis saugumo sistemos reformos privalumas.
- EB gali pasinaudoti įvairia valstybių narių SSR vykdymo patirtimi. Daugelis valstybių narių, keisdamos politinę santvarką, kurdamos demokratines institucijas ir teisinę valstybę, iš esmės pertvarkė savo saugumo sektorius.
- Galimybė valstybėms narėms, kitoms regioninėms ir tarptautinėms organizacijoms bei vietinei pilietinei visuomenei koordinuoti EB veiksmus ir palengvinti jų derinimą pereinamuoju laikotarpiu skatinant krizės, atkūrimo ir ilgalaikio vystymosi sąsajas, nagrinėjant pagrindines konflikto priežastis, užtikrinant minėtos veiklos koordinavimą ir derinimą su ES pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP) bei Europos saugumo ir gynybos politiką (ESGP) vykdomą veiklą, yra esminis saugumo sistemos reformos privalumas. Toks požiūris gali pagreitinėti reformos procesus įveikus krizę ir turėtų būti grindžiamas integruotomis pereinamojo laikotarpio strategijomis bei aiškiu paramos SSR ir paramos buvusių karininkų nusiginklavimui, demobilizacijai ir reintegracijai ryšiu.

5. ES PARAMA SSR ATEITYJE

5.1. EB pasiūlymai dėl bendros ES paramos SSR stiprinimo būdų

Saugumo sektoriaus reforma yra ES plėtros, atsižvelgiant į ES narystei besirengiančias šalis, bei svarbi vystymosi bendradarbiavimo ir išorės pagalbos trečiosioms šalims dalis. EB paramai SSR svarbios naujos išorės pagalbos priemonės suteiks Bendrijai galimybę labiau didinti paramą¹⁴. Bendrija turi daugiau dėmesio skirti SSR valdymo aspektams, įskaitant parlamentinės priežiūros stiprinimą, teismų nepriklausomybę ir žiniasklaidos laisvę, bei visapusiškiau vertinti SSR koordinuotai remiant skirtingas SSR proceso sritis. Tai padidins EB paramos skyrimo šioje srityje veiksmingumą ir apskritai skatins ES labiau koordinuotą ir visapusiškiau teikiamą ES paramą. Siekiant šio tikslo, reikia aiškiau integruoti SSR į šalių ir regionų strateginius dokumentus, veiksmų planus ir kitas bendradarbiavimo su šalimis partnerėmis formas.

Nors Bendrijos programos ir dvišalė valstybių narių parama turi užtikrinti vidutinės trukmės ir ilgalaikį ES dalyvavimą SSR, aktyvesnis trumpalaikis ir vidutinės trukmės dalyvavimas gali paskatinti ir papildyti ilgalaikes priemones. Stabilumo priemonė padidins Bendrijos galimybes greitai reaguoti ir per trumpą laiką lanksčiau dalyvauti įvairiose pasaulio vietose. ESGP misijos dažnai remia pradinį SSR etapus krizių metu arba po jų ir inicijuoja ES paramos teikimą naujose srityse, ypač pamatinei karinių pajėgų ir žvalgybos reformai. Siekdama sustiprinti EB paramą SSR, ES turi užtikrinti geresnę dabar teikiamos Bendrijos ir valstybių narių dvišalės paramos sąveiką ir veiksmingiau koordinuoti pagal ESGP vykdomas misijas bei Bendrijos ir valstybių narių veiklą.

Svarbu, kad visa ES visapusiškai ir praktiškai vertintų reformos procesą, kad viso proceso metu ir skirtingoms proceso sritims parama būtų suteikta laiku, koordinuotai ir tikslingai. Viso proceso bendros strateginės analizės, poreikių vertinimai¹⁵ ir, jei reikia, visapusiškas planavimas užtikrins darnesnę ir labiau koordinuotą veiklą. Siekiant veiksmingai įgyvendinti paramą, reikia keistis ekspertų žiniomis ir plėsti valstybių narių ekspertų bazę, kurią galima būtų pasitelkti įvairiems SSR aspektams.

Remdamasi politiniu dialogu su šalimi partnere, ES turi užtikrinti, kad jos parama atitinka nacionalinių suinteresuotųjų šalių poreikius bei norus ir yra teikiama atsižvelgiant į viso reformos proceso politines aplinkybes. Pilietinės visuomenės veiksmai be išankstinio vyriausybės sutikimo taip pat gali prisidėti prie saugumo sektoriaus priežiūros gerinimo. Be to, reikėtų ištirti, kokie ES veiksmai, papildydami esamas programas ir suteikdami pridėtinės vertės tarptautinei paramai SSR, būtų tinkamiausi konkrečiame kontekste. Svarbus tolesnis žingsnis būtų išsamų įgyvendinimo gairių parengimas.

¹⁴ Pavyzdžiui, pagal Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę siūlomi nauji tarpvalstybinio bendradarbiavimo požiūriai ir galimybė remti įvairią su SSR susijusią veiklą. Pagal pasirengimo narystei pagalbos priemonę pirmiausia bus remiamos pagalbą gaunančių šalių pastangos imtis reformų, susijusių su jų teisinėmis sistemomis, policija, patraukimu baudžiamojon atsakomybėn, teismų ir penitencine sistema, muitinėmis ir pasienio kontrole. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas taip pat padės išvengti bendrų saugumo grėsmių ir su jomis kovoti pasienio teritorijose.

¹⁵ EB, BUSP ir ESGP bei valstybės narės.

ES veiksmas kitų išorės dalyvių veiklos atžvilgiu taip pat turi būti koordinuojami. EBPO ir PVK skirtos SSR įgyvendinimo sistemos ir aktyvus Komisijos, valstybių narių ir kitų pagalbos teikėjų (pvz., Kanados, JAV, Japonijos, Norvegijos, Šveicarijos) dalyvavimas galėtų pagerinti pagalbos teikėjų koordinavimą ir suteikti jiems galimybę papildyti vieni kitų paramą.

Skatinant veiksmingą daugiašališkumą, reikėtų nuolat siekti glaudaus koordinavimo ir bendradarbiavimo su JTO ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis, įskaitant regionines ir subregionines organizacijas, pavyzdžiui, ESBO ir Afrikos Sąjungą, ir pilietinę visuomenę. Toks požiūris rodo, kad jie yra svarbūs partneriai ir suinteresuotosios šalys ES kuriant SSR metodus bei programas ir juos įgyvendinant. Todėl gebėjimų stiprinimas regioniniu ir subregioniniu lygmeniu bus svarbiu paramos SSR aspektu.

5.2. Rekomendacija didinti EB indėlį į bendrą ES paramą SSR

Politikos stiprinimas ir dialogo planavimas

- Reikia užtikrinti veiksmingesnę ir visapusiškesnę politiką bei planuoti dialogą su šalių partnerių suinteresuotosiomis šalimis iškeliant tarptautinių SSR standartų¹⁶ ir EB paramos principų klausimus politikos dialogo metu, sutariant dėl tikslų, prioritetų ir paskesnių priemonių su vyriausybe ir kitais nevalstybiniais dalyviais, kad būtų geriau sprendžiamos viešųjų institucijų gebėjimų ir veiklos problemos. Šalyse, kuriose saugumo sektoriaus valdymo kokybė blogėja, gali būti skirta EB parama.

SSR integravimas į šalių (ŠSD) ir regionų strateginius dokumentus (RSD), veiksmų planus ir programavimo priemones

- Remiantis valdymo ir konfliktų analizėmis bei specialiomis saugumo sektoriaus analizėmis reikia integruoti SSR į ŠSD, RSD ir veiksmų planus. Dėl to EB bus lengviau visapusiškai žvelgti į SSR. Tuo pat metu reikia užtikrinti lankstumą, kad EB galėtų pritaikyti programavimą prie konkrečių aplinkybių. EB ir valstybių narių dvišalių ŠSD koordinavimas gali pagerinti bendrą ES pastangų planavimą šioje srityje.

Koordinuoto planavimo užtikrinimas

- Koordinuoto planavimo požiūris visoje trijų ramsčių sistemoje tinkamais atvejais užtikrins darnesnius ES veiksmus.
- Poreikių vertinimai, vertinimo ir planavimo grupių vykdomos tiriamosios misijos gali padėti planuoti (papildomus) EB veiksmus ir visapusiškesnio pobūdžio ES veiksmus. Reikėtų apsvarstyti Tarybos sekretoriato ir (arba) valstybių narių bendrą misijų galimybę.

¹⁶

Žr. 4 priedą.

Bendro ES paramos įgyvendinimo stiprinimas

- Reikėtų imtis priemonių EB vykdomų ES veiksmų, ES veiksmų pagal BUSP ir ESGP ir valstybių narių dvišalių veiksmų koordinavimui ir papildomumui centriniu ir srities lygmeniu stiprinti.
- Reikėtų imtis priemonių Bendrijos, valstybių narių ir ES veiksmų pagal BUSP ir ESGP bendro įgyvendinimo galimybėms didinti.

Planavimo ir įgyvendinimo priemonių kūrimas

- Išsamios SSR analizės priemonių ir SSR įgyvendinimo veiklos gairių kaip šios koncepcijos pasekmės sukūrimas gali padėti bendram EB (ES) paramos šioje srityje vertinimui, planavimui ir įgyvendinimui.

Ekspertų patirties, vietos misijų ir programų ekspertų grupės didinimas

- Reikėtų prisidėti prie atitinkamų valstybių narių ir Komisijos institucijų bendradarbiavimo plėtros, kad būtų atsižvelgta į poreikį samdyti daug kvalifikuotų ekspertų trumpalaikiai, vidutinio laikotarpio ir ilgalaikiai veiklai ir būtų užtikrinta ekspertams, kurie pagal specialias SSR programas bus komandiruoti į užsienį, skirtų profilių, mokymų ir įrangos darna. Siekiant veiksmingo žmogiškųjų išteklių telkimo, reikia nustatyti atitinkamas jo taisykles.

Specialiojo su SSR susijusio mokymo rengimas siekiant akcentuoti SSR

- Kad ES požiūris į SSR būtų platesnis ir visapusiškesnis, reikėtų rengti specialųjį su SSR susijusį mokymą siekiant įtraukti SSR į programavimą ir didinti ES institucijų ekspertų patirtį.

Pirmenybės teikimas SSR pagal naujas finansines priemones

- Prireikus pagal naujas finansines priemones, įskaitant pasirengimo narystei pagalbą, Europos kaimynystės ir partnerystės politiką, vystymąsi remiančio bendradarbiavimo ir ekonominio bendradarbiavimo bei stabilumo priemones, reikėtų teikti pirmenybę paramai SSR laikantis bendro ir visapusiško požiūrio į SSR. Stabilumo priemonė, papildydama ilgalaikės pagalbos programas ir kitas trumpalaikes priemones, galėtų atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant greitą ir lanksčią pagalbą kritiniais reformos proceso etapais.

Bendradarbiavimo su tarptautiniais partneriais stiprinimas

- Reikėtų stiprinti bendradarbiavimą su regioninėmis ir daugiašalėmis organizacijomis, įskaitant JTO, EBPO, Europos Tarybą, ESBO ir Afrikos Sąjungą, mokymo, keitimosi patirtimi, labiau koordinuoto planavimo ir pagalbos SSR įgyvendinimo srityse. Siekiant didinti ES paramos veiksmingumą SSR srityje, reikėtų stiprinti bendradarbiavimą su pilietinės visuomenės organizacijomis ir kitais pagalbos teikėjais šiose srityje.